

ред. С. Ф. Покропивного. — Київ : КНЕУ, 2001. — 528 с.

4. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник / Г. В. Савицька. — 3-тє вид., випр. і доп. — К. : Знання, 2007. — 668 с.

5. Троц І. В. Визначення поняття банкрутства та причини його виникнення у сучасних умовах розвитку / І. В. Троц // Вісник Дніпропетровського університету. — 2011. — Вип. 5 (2). — С. 221-228.

6. Фурман Т. Ю. Причини банкрутства та механізми його запобігання на підприємстві [Електронний ресурс] / Т. Ю. Фурман, Н. І. Про-

Поступила до редакції 21.03.13

копович // Матеріали конференцій. — 2008. — Режим доступу : Бир://№№тога8паика.сот/11_E18^2008/Есопотіс8/30678.дос.Мт.

7. Даниленко В. А. Застосування моделей діагностики банкрутства для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств України [Електронний ресурс] / В. А. Даниленко // Науковий збірник Академії муніципального управління: серія «Економіка». — 2009. — Вип. 7. — Режим доступу : БирУ/^штопш^о^иа/рогаIaI/8ос_Оит/№уати_екоп/2009_7/09іуаеои.рдГ.

8. Іванюта С. М. Антикризове управління : навч. посіб. / С. М. Іванюта. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 288 с.

© Ю. І. Стеблецька, 2013

УДК 331.105.5

Н. Ю. Солярчук*

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛІ ПРОЦЕСУ ВИКОНАННЯ ФРІЛАНС-ПРОЕКТУ

У статті розглянуто поняття «проект», його основні ознаки. Обґрунтовано доцільність використання поняття «фріланс-проект», необхідність розроблення оптимального технічного завдання для ефективного його реалізування. Подано модель процесу виконання фріланс-проекту та розглянуто етапи його виконання.

Ключові слова: фріланс, фрілансер, фріланс-проект, технічне завдання.

В статтєрассмотрено понятие «проект», его основные признаки. Обоснована целесообразность использования понятия «фриланс-проект», необходимость разработки оптимального технического задания для эффективной его реализации. Изображена модель процесса выполнения фриланс-проекта и рассмотрены этапы его выполнения.

Ключевые слова: фриланс, фрилансер, фриланс-проект, техническое задание.

The notion «project» and its main/essential have been considered in the paper. The necessity of using the notion «freelance project», the need of developing an optimal technical assignment has been substantiated. My model of the project execution process has been presented and its stages are analyzed.

Keywords: freelance, freelancer, freelance project, technical assignment.

Постановка проблеми. У зв'язку із значним зниженням вартості засобів комунікації, пошуку шляхів зниження витрат на тимчасові роботи та проекти на підприємствах, набуває актуальності аутсорсинг частин роботи, тобто виконання їх фрілансерами. Результатом цього є використання послуг фрілансерів юридичними і фізичними особами, з метою швидкого та якісного (ефективного) виконання певних проектів, над якими не доцільно працювати штатним працівникам чи замовнику самостійно. Так як фріланс використовується в сучасній інформаційній економіці досить активно, все більше замовників користуються послуга-

ми фрілансерів не тільки для виконання простих проектів, але і капіталомістких та довготривалих проектів. Це зумовлює необхідність визначення поняття «фріланс-проект» та дослідження процесу виконання фріланс-проектів тощо.

Аналіз останніх публікацій. Науковцями пропонуються такі визначення поняття «проект»:

— «діяльність, за якої матеріальні, фінансові та людські ресурси організовано новаторським шляхом для виконання унікальної роботи при обмеженні у часі та витратах, щоб досягти позитивних змін, визначених кількісними та якісними параметрами» [1, с. 10];

* Солярчук Н. Ю. — аспірантка кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів.

— одноразова сукупність дій і завдань, які мають внутрішній і зовнішній взаємозв'язок та потребують координації в процесі реалізації проекту, з конкретними цілями, що мають бути досягнуті з дотриманням певних вимог у визначений термін та з обмеженими витратами [2, с. 8];

— «обмежена в часі цілеспрямована зміна окремої системи із встановленими вимогами до якості результатів, можливими рамками витрати коштів і ресурсів специфічною організацією» тощо [3, с. 15].

Основні ознаки проекту [4, с. 11]:

— метою проекту є досягнення конкретних результатів, виходячи з завдань;

— виконання багатьох взаємопов'язаних дій;

— визначення терміну виконання, точне встановлення дати початку та закінчення роботи над проектом [4, с. 11].

Мета даної статті полягає в уточненні поняття «фріланс-проект», детальному аналізуванні процесу його виконання, характеристик його етапів, дослідженні доцільності складання технічного завдання для фріланс-проектів та визначенні його структури.

Викладення основного матеріалу. Оскільки проекти, які реалізують фрілансери, відрізняються за певними ознаками та процесом їх виконання, ми пропонуємо називати їх фріланс-проектами. Отже, фріланс-проект — діяльність одного або декількох фрілансерів, яка обмежена у термінах та витратах на виконання унікальної роботи для конкретного замовника з метою досягнення соціальних та економічних результатів.

Процес виконання фріланс-проекту складається із багатьох етапів, кількість яких залежить від рівня складності фріланс-проекту та кількості його виконавців. Модель процесу виконання фріланс-проекту наведено на рис. 1.

Першим етапом є визначення цілей та завдань фріланс-проекту, тобто вибір оптимальних термінів, затвердження конкретних завдань даного проекту з метою максимально ефективної його реалізації.

Розроблення технічного завдання для фріланс-проекту є обов'язком замовника. Від чіткості сформованого технічного завдання залежить успішність проекту, оскільки фрілансер має усвідомлювати, яке завдання поставлено перед ним, щоб його виконати [5].

Оптимально розроблене технічне завдання надає можливість [5]:

сформувати бюджет проекту, оптимізувати вартість його виконання;

— залучити висококваліфікованих фрілансерів через інтернет-біржу фрілансу. Замовник надає розроблене технічне завдання з конкретно визна-

ченими вимогами, фрілансер оцінює обсяг роботи і рівень її складності, можливість виконання ним даного проекту. Відповідно фрілансери-початківці, які не мають досвіду, не прийматимуть проект до виконання розуміючи його складність;

— обмежити термін виконання фріланс-проекту за допомогою контролювання та регулювання на кожному етапі;

— значно спростити процес перевірки завершення проекту замовником [5].

Існують значні відмінності у технічному завданні, яке розроблене для простого та складного фріланс-проектів. Тому доцільно поділяти технічне завдання на:

— технічне завдання для простих фріланс-проектів;

— розгорнуте технічне завдання для складних фріланс-проектів.

Прості фріланс-проекти — це ті, які може виконати один фрілансер у період до 5—7 днів. Технічне завдання для простих фріланс-проектів доцільно формувати у вигляді покрокового алгоритму, або у формі текстового опису необхідного результату роботи та функцій.

Наприклад, якщо фріланс-проект є стаття для журналу або інтернет-сайту, то в технічному завданні необхідно вказати не тільки тему статті, а також для якої аудиторії читачів або користувачів вона розрахована, які ключові слова повинна містити тощо. Тобто фрілансер повинен усвідомлювати, яким має бути результат його роботи відповідно до вимог замовника. Якщо замовнику необхідно систематизувати дані, наприклад, про потенційних клієнтів, у оптимальну для подальшого опрацювання форму, то доцільно технічне завдання для такого проекту відобразити у вигляді алгоритму. Тобто, вказати де можна отримати необхідні дані, як їх опрацювати та зазначити необхідний формат, у якому мають бути відображені результати роботи фрілансера. Наприклад, замовнику необхідно скласти список потенційних клієнтів, зібрати з наданих замовником файлів всі адреси, телефони та імена, розмістити їх в алфавітному порядку з використанням програмного продукту MSГ080Й Лссс88 [5].

До складних фріланс-проектів ми пропонуємо відносити ті, для виконання яких необхідно два і більше фрілансерів, а період роботи над ним становить більше 5—7 днів. Розділи технічного завдання для складного фріланс-проекту [5]:

— характеристика проекту;

— структура проекту;

— технічні та функціональні вимоги;

— додаткові вимоги тощо.

У розділі «Характеристика фріланс-проекту» варто зазначити ціль проекту, його основні та

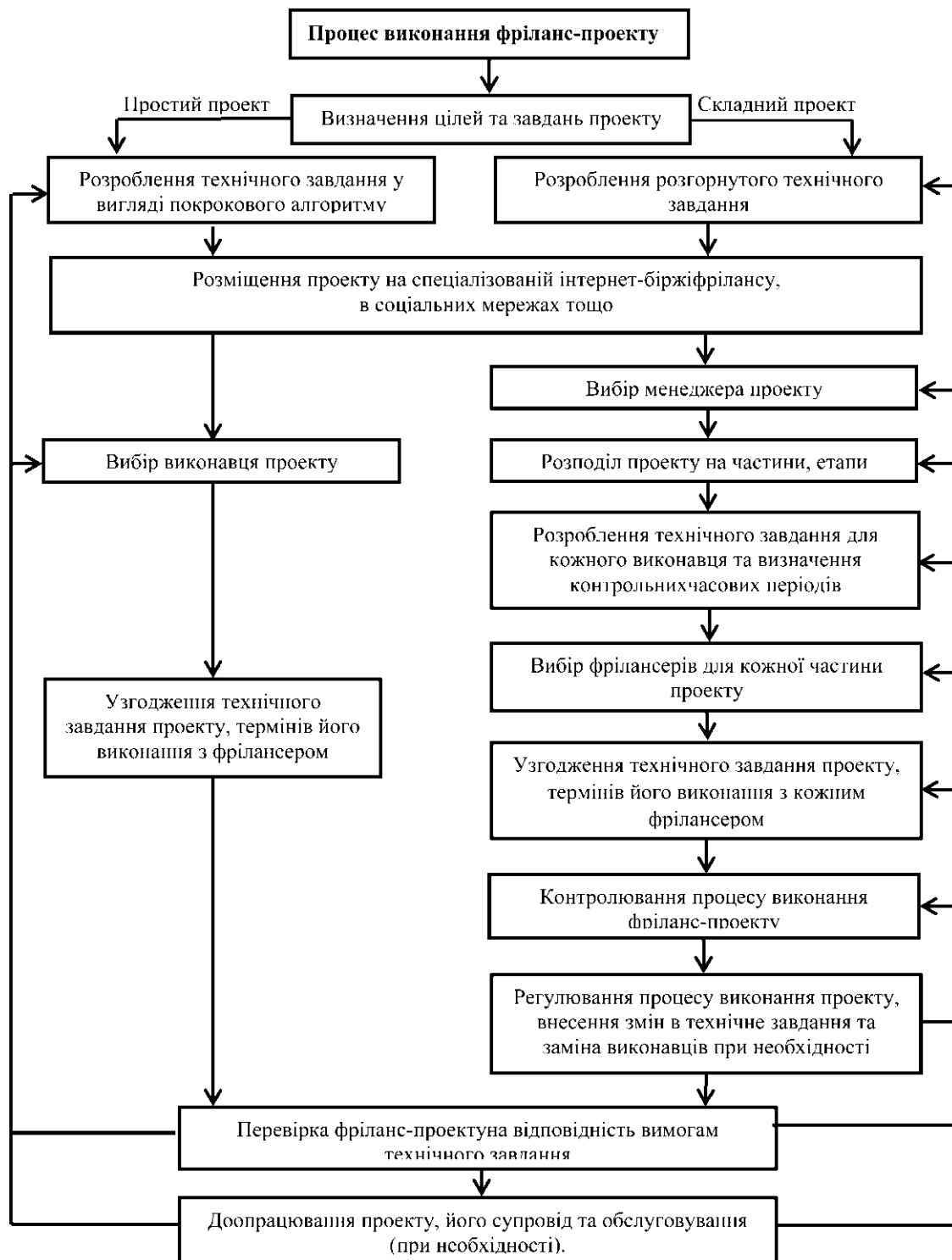

Рис. 1. Модель процесу виконання фріланс-проекту
(розроблено автором на основі аналізу літературних джерел [1–5])

додаткові завдання, вказати цільову аудиторію, для якої даний проект розробляється. При розробленні складних фріланс-проектів замовник не завжди може самостійно розробити технічну частину через недостатній рівень кваліфікації у даній галузі. Тому характеристика проекту надає можливість фрілансеру визначити всі технічні та функціональні вимоги до нього. У такому випадку фрілансер самостійно розробляє необхідні

розділи технічного завдання і узгоджує результати внесених ним змін з замовником.

Фріланс-проект формується з частин та етапів. Наприклад, якщо проектом є створення інтернет-сайту, то потрібно вказати тематику сайту, необхідну графічну частину сайту, узгодити меню сайту, наповнення сторінок, опції, які повинні містити розділи та підрозділи сайту, наприклад коментарі до статей, опитування тощо.

Додаткові вимоги містять обмеження та умови, які не були зазначені у попередніх частинах технічного завдання, наприклад:

— процес перевірки фріланс-проекту на відповідність вимогам технічного завдання;

— які засоби комунікації фрілансер та замовник будуть використовувати на період виконання проекту;

— часові періоди, в які буде здійснюватися поточний контроль процесу виконання фріланс-проекту відповідно до технічного завдання тощо [5].

Отже, в технічному завданні необхідно узгодити всі елементи та питання щодо фріланс-проекту. Оптимально розроблене технічне завдання допоможе фрілансеру зрозуміти вимоги проекту, а замовнику спростить процес перевірки проекту на відповідність вимогам технічного завдання. Також, при виникненні непорозуміння між замовником і фрілансером, при використанні такого сервісу інтернет-бірж фрілансу як «безпечний договір» допоможе незалежному аналітику визначити, хто саме порушив вимоги, зазначені в технічному завданні, і на який рахунок (фрілансера або замовника) відповідно потрібно перерахувати суму оплати за проект.

Якщо фрілансер розробив проект відповідно до узгодженого технічного завдання, то з фрілансером буде проведено розрахунок у визначеному обсязі. Але, якщо фрілансер не повністю виконав вимоги до замовлення чи не дотримався зазначених термінів для роботи над проектом, то незалежний аналітик визначить, яку частину вартості фріланс-проекту перерахувати на рахунок фрілансера, а яку повернути замовнику, чи повністю повернути її замовнику, якщо фрілансер не розробив жодного елемента проекту готового до використання.

Вибір менеджера фріланс-проекту може здійснюватися за допомогою тих способів, за допомогою яких відбувається пошук фрілансера, наприклад, через спеціалізовані інтернет-біржі фрілансу, соціальні мережі, рекомендації знайомих або попередніх клієнтів тощо. Менеджером може бути і сам замовник, що дозволить йому зменшити витрати на фріланс-проект та повністю контролювати процес роботи над ним. Завданням менеджера фріланс-проекту є формування тимчасової команди фрілансерів та управління нею, що включає всі функції менеджменту: планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання [6]. Менеджер фріланс-проекту необхідний тільки у випадку, коли проект є складним.

Менеджер на основі розгорнутого технічного завдання розробляє окремо для кожного із фрі-

лансерів-виконавців завдання, а також формує команду фрілансерів, які відповідають вимогам даного проекту за такими показниками як рівень кваліфікації, запропонована вартість виконання роботи тощо [7, с. 65; 8, с. 148]. З кожним фрілансером менеджер узгоджує технічне завдання і надалі контролює їх роботу. Для усунення недоліків у процесі роботи над фріланс-проектом менеджер може регулювати роботу фрілансерів, змінювати кількість фрілансерів, які розробляють проект чи замінити фрілансера, який не відповідає вимогам. Для спрощення процесу контролювання, заздалегідь визначаються часові періоди, коли будуть здійснюватися перевірки виконання етапів проекту згідно з технічним завданням. Вказані періоди доцільно встановлювати не рідше одного разу на тиждень і рекомендовано, щоб в зазначений термін фрілансер міг подати готову частину роботи, яку можна перевірити на відповідність до технічного завдання, або звіт про виконану роботу.

При завершенні роботи над проектом замовник здійснює перевірку на відповідність визначеним в технічному завданні вимогам. За результатами перевірки замовник має можливість:

— затвердити проект, який повністю відповідає вимогам технічного завдання;

— повернути його на доопрацювання при невідповідності до вимог;

— продовжити співпрацю з фрілансером з метою супроводу та обслуговування завершеного проекту або для роботи над іншим фріланс-проектом тощо.

Продовжувати співпрацю можливо у випадку необхідності супроводу виготовленого продукту, як наприклад, інтернет-сайт, який необхідно адмініструвати і модерувати, для запобігання виникнення проблем у функціонуванні сайту та оперативного реагування на виявлені недоліки. Можливо замовник буде користуватися послугами цього ж фрілансера для виконання іншого фріланс-проекту, якщо його влаштовує якість, вартість та методика роботи фрілансера [5, 9].

Реалізованим фріланс-проект можна вважати після його затвердження замовником — внесення необхідних змін; завершення робіт із супроводу та обслуговування фрілансерами.

Висновки. За рівнем складності фріланс-проекти доцільно поділяти на прості та складні, а також відповідно до рівня складності розробляти технічне завдання для фріланс-проектів. Оптимально розроблене технічне завдання є обов'язковим елементом процесу виконання фріланс-проекту, оскільки в ньому надається інформація, яка необхідна фрілансеру для ефективної роботи над проектом.

Процес виконання простого та складного фріланс-проектів має певні відмінності, оскільки простий фріланс-проект складається з таких етапів: визначення цілей та завдань проекту; розроблення технічного завдання; розміщення проекту на спеціалізованій інтернет-біржі фрілансу, в соціальних мережах тощо; вибір виконавця проекту; узгодження технічного завдання проекту, термінів його виконання з фрілансером; перевірка проекту на відповідність вимогам технічного завдання; доопрацювання проекту, його супровід та обслуговування (при необхідності). Процес виконання складного проекту, враховуючи те, що його виконує команда фрілансерів за довготривалий термін, включає додаткові етапи, а саме: вибір менеджера проекту; розподіл проекту на частини та етапи; розроблення окремого технічного завдання для кожного виконавця на основі розгорнутого технічного завдання для всього проекту; вибір фрілансерів для кожної частини проекту; контролювання та регулювання процесу виконання проекту тощо.

Отже, усі етапи виконання фріланс-проекту потребують ефективного контролювання та регулювання з метою забезпечення досягнення цілей та завдань проекту.

Література

1. Батенко Л. П. Управління проектами : навч. посібник [Текст] / Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, В. В. Ліщинська. — К. : КНЕУ, 2003. — 231 с.
2. Тянь Р. Б. Управління проектами : підручник [Текст] / Р. Б. Тянь, Б. І. Холод, В. А. Ткаченко. — Київ : Центр навчальної літератури, 2003. — 224 с.
3. Матвеев А. А. Модели и методы управления портфелями проектов [Текст] / А. А. Матвеев, Д. А. Новиков, А. В. Цветков. — М. : ПМСОФТ, 2005. — 206 с.

4. Мазур И. И. Управление проектами : учеб. пособие для студентов, обучающихся по специальности 061100 «Менеджмент орг.» [Текст] / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге ; под общ. ред. И. И. Мазура. — 4-е изд., стер. — Москва : Издательство «Омега-Л», 2007. — 664 с.

5. Шантарин А. Киберсант-Менеджер [Електронний ресурс]. — Режим доступа : [Мір://тапа§ег.inГо-й«1га/?Гот=тГой«i§oodie8](http://mir://tapa.seg.inGo-й«1га/?Гот=тГой«i§oodie8).

6. Кузьмін О. Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навчальний посібник [Текст] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. — 2-е вид. доп. і перероб. — Львів : Національний університет «Львівська політехніка» ; Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти ; «Інтелект-Захід», 2003. — 352 с.

7. Иконникова Т. Б. Отбор персонала на предприятии [Текст] / Т. Б. Иконникова // Сахалинская молодежь и наука : межвузовский сборник научных статей / сост. и отв. ред. Л. Н. Конюхова. — Южно-Сахалинск : СахГУ, 2009. — С. 63-65.

8. Тьотаз Ш Малопе. Тье ^а№п оГ ібе Е-^апсе Есопоту [Електронний ресурс] / Тьотаз Ш Малопе, Кобегі ^ . ^аиБасье^ // Наугагі Бизіпезз ^еVіе% — 8ерІетЬег-ОсІоЬег, 1998. — Р. 145-152. Режим доступу : Бир://№№%есорутоіег8.сот/до^пІоадз/да^п-еІапсе-есоп.рдГ.

9. Стребков Д. О. Фрилансери в информационной ^кономике: как россияне осваивают новые формы организации труда и занятости (по результатам «Первой всероссийской переписи фрилансеров») : Препринт ^Р4/2009/02. [Електронний ресурс] / Д. О. Стребков, А. В. Шевчук. — М. : Изд. дом Государственного университета Высшей школы ^кономики, 2009. — 76 с. — Режим доступа : Бир8://№№%Б8е.га/гаІа/2010/05/05/1216427048/^Р4_2009_03-%20%^0%в8%^1%81%^0%вр%^1%80.рдг.